

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

septembar 2021. godine

Bilten broj 9/2021

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	5
TS traži informacije u vezi sa "Pokretnom kancelarijom Gorana Vesića"	5
Funkcionerski keš, GRECO obaveze i „neposlušni“ odbor	6
Saopštenja.....	11
Saopštenje povodom rada na novom Zakonu o javnom informisanju i medijima.....	11
Korisni, ali nedovoljni predlozi sa dijaloga o izbornim uslovima	13
Poverenik poništio rešenje RFZO kojim je uskraćen pristup podacima o Covid-19 nabavkama.....	15
Pravo za pristup informacijama ugroženo, a najavljenе izmene zakona ne rešavaju sve bitne probleme.....	17
Sprečiti donošenje nedemokratskog Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi	18
Konferencije	21
Međunarodni dan prava javnosti da zna	21
Ima li direktora u javnim preduzećima	23
Mediji.....	25
Mnoge Vučićeve aktivnosti za cilj imaju promociju stranke	25
Organi države nemaju „ukupne prihode“, pa ne mogu ni da budu kažnjeni	26

Aktivnosti

Predstavnici TS učestvovali su od 29. septembra na trodnevnom onlajn samitu Transparency International. Na tom skupu koji je podeljen na više tematskih celina, između ostalog je bilo reči o načinima za praćenje tokova javnog novca, pristupima u istraživanju korupcije i saradnji sa građanima.

Nemanja Nenadić učestvovao je 30. septembra na tematskoj diskusiji koja je bila posvećena javnosti informacija o radu pravosuđa, u organizaciji Poverenika za informacije i USAID programa za odgovornu vlast. Programski direktor TS je predstavio iskustva civilnog društva. Kada je reč o postupanju po zahtevima za pristup informacijama, ukazao je da glavni problem predstavlja odbijanje da se informacije dostave uz neadekvatno pozivanje na propise koji uređuju rad tužilaštava i sudova. Takođe je primetno da ne postoji jedinstvena praksa, za šta je kao primer naveo četiri različita odgovora koje je TS dobila tražeći istovetne informacije od četiri viša javna tužilaštva.

Znatno veći je problem to što sudovi i tužilaštva ne objavljaju informacije o svom radu koje već poseduju ili ih objavljaju u nepristupačnom formatu. Kao drastičan primer te vrste može se navesti godišnji izveštaj o radu javnih tužilaštava, koji je objavljen kao skenirani dokument. Istovremeno, tužilaštva pripremaju i dostavljaju izveštaje, i to ne samo godišnje, nego i kvartalne, u elektronskom obliku, ali se ti izveštaji ne objavljaju. Pored toga, problem predstavlja i to što se o nekim bitnim informacijama uopšte ne vode evidencije, pa tako, na primer, nije moguće dobiti od prekršajnih sudova dovoljno detaljne podatke o osnovima prekršajnog gonjenja. Tužilaštva svojom pasivnošću u saopštavanju informacija omogućavaju da u prazan prostor uđu političari – koji onda saopštavaju podatke o istragama, optužnicama i presudama.

Kad je reč o sudovima imamo očigledno apsurdnu situaciju – s jedne strane, suđenjima se može prisustvovati, presude se javno objavljaju, ali, kada se te iste presude traže zahtevima, one se ne daju bez anonimizacije.

Nenadić je ukazao i na to da transparentnost nije dovoljna da bi pravosuđe obavilo svoju ulogu. Na primer, nedavno je Vrhovni kasacioni sud objavio dopunu pravnog stava u vezi sa sporovima između banaka i njihovih klijenata. Međutim, ovaj pravni stav, umesto da razreši dileme, otvorio je mnoge nove, uključujući i mogućnost za različita tumačenja.

Predstavnici Transparentnosti, Nemanja Nenadić i Miloš Đorđević, učestvovali su 28. septembra na tematskom sastanku radne grupe za odgovornost, koju je organizovala Svetska banka. Na ovoj radionici, oni su ukazali na rešenja koja je doneo Etički kodeks za narodne poslanike, na probleme u primeni tog akta, kao i na slabosti koje su ostale u tom dokumentu i nakon najnovijih izmena i dopuna. Na skupu je bilo reči i o primeni GRECO preporuka.

TS je 27. septembra učestvovala i na konferenciji koju je, povodom Međunarodnog dana prava javnosti da zna, organizovala organizacija Partneri Srbija, kao i na konferenciji o upravljanju javnim preduzećima u organizaciji magazina Nova ekonomija. Detaljnije u poglavlju "Konferencije".

I u septembru je Transparentnost Srbija nastavila saradnju sa brojnim lokalnim samoupravama na izradi lokalnih antikorupcijskih planova, podršci za unapređenje transparentnosti rada lokalnih javnih preduzeća i na izradi akata za sprovođenje aktivnosti iz antikorupcijskih planova.

Predstavnik TS Miloš Đorđević učestvovao je 14. septembra u radu 42. sednice Odbora za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava Narodne skupštine, koja je održana u Vrnjačkoj Banji. Na sednici je predstavljen Izveštaj o reviziji konsolidovanih finansijskih izveštaja završnog računa budžeta Opštine Vrnjačka Banja za 2019. godinu, a predstavljeni su i efekti revizije svrshodnosti poslovanja na temu: „Efikasnost i ekonomičnost primene pregovaračkog postupka bez objavljinjanja poziva za podnošenja ponuda“ i „Opravdanost primene staža osiguranja sa uvećanim trajanjem za pojedina radna mesta, odnosno poslove“. Diskusija je bila posebno interesantna nakon predstavljanja revizije svrshodnosti poslovanja primene pregovaračkog postupka bez objavljinjanja poziva za podnošenje ponuda, a predstavnik TS govorio je o mogućim posledicama česte i nepravilne upotrebe takvog postupka. Zapisnik i snimak sednice dostupni su na [sajtu parlamenta](#) (snimak izlaganja M. Đorđevića od 2:28:20).

Transparentnost Srbija je 20. septembra, u ime koalicije PrEUgovor, čija je članica, dostavila poslaničkim grupama i radnim telima Narodne skupštine, Vladi Srbije, Ministarstvu pravde, Republičkom sekretarijatu za zakonodavstvo i Agenciji za sprečavanje korupcije predloge za poboljšanje Vladinog predloga izmena i dopuna Zakona o sprečavanju korupcije. Reč je o [10 konkretnih amandmana](#).

Nemanja Nenadić i Robert Sepi predstavljali su TS na sastanku u Delegaciji EU, gde su predstavili primedbe naše organizacije na nacrt zakona o referendumu i narodnoj inicijativi. Primedbe TS možete pogledati [na našem sajtu](#), na stranici "Inicijative i analize".

Predstavnik TS Miloš Đorđević učestvovao je na radionici pod nazivom „Multi-Stakeholder Workshop on United Nations Convention against Corruption (UNCAC) and its review Mechanism“, koja je održana od 20-22. septembra. U radionici je učestvovalo 28 predstavnika civilnog društva, privatnog sektora i država sa Zapadnog Balkana i Moldavije, kao i stručnjaci iz UNCAC koalicije i Regionalne antikorupcijske inicijative. Tokom radionice, učesnici su razgovarali o tome kako se organizacije civilnog društva mogu bolje uključiti u implementaciju Konvencije UN protiv korupcije (UNCAC), jedinog pravno obavezujućeg univerzalnog antikorupcijskog instrumenta koji promoviše aktivno učešće civilnog društva u sprečavanju i borbi protiv korupcije.

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) radilo je i tokom septembra. Sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno dobiti potrebna obaveštenja, na broj 069 1978 158 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs.

U septembru smo imali 321 objavljenu vest o našim aktivnostima ili izjavu predstavnika TS, pored ostalog, na temu prijavljivanja imovine, izrade novog Zakona o javnom informisanju, o predlozima u vezi sa izbornim uslovima, funkcionerskom kampanjom, javnim nabavkama, odnosno njihovom tajnošću, o pantoflaži, upravljanju javnim preduzećima i vd direktorima, "pokretnoj kancelariji" zamenika gradonačelnika Beograda, izmenama Zakona o sprečavanju korupcije i Kodeksa ponašanja poslanika, kao i o izmenama Zakona o dostupnosti informacija od javnog značaja i o slobodnom pristupu informacijama.

Na sajt TS postavili smo nekoliko [inicijativa i analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora. Među inicijativama i analizama su i naši predlozi u vezi sa izmenama Kodeksa narodnih poslanika i izmenama Zakona o sprečavanju korupcije.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu

Pod lupom

TS traži informacije u vezi sa "Pokretnom kancelarijom Gorana Vesića"

20. septembar 2021.

Transparentnost Srbija uputila je Gradu Beogradu i Agenciji za sprečavanje korupcije više zahteva za dostavljanje informacija u vezi sa "Pokretnom kancelarijom Gorana Vesića". Zamenik gradonačelnika objavio je, naime, da u okviru "akcije Beograd pobeđuje" u društvu rukovodilaca javnih preduzeća obilazi građane kombi vozilom (kamperom) koji je lično dobio na korišćenje od svog prijatelja, advokata.

U vezi sa ovim navodima, TS je od Grada Beograda [zatražila sledeće informacije](#), odnosno dokumente:

1. Dokument o akciji "Beograd pobeđuje", koja je obznanjena [na sajtu Grada Beograda](#), a iz koga se može videti šta su ciljevi ove akcije, koga Grad Beograd treba da pobedi u okviru ove akcije, koji organ Grada je planirao njen sprovođenje, koji organ Grada je doneo odluku da se ona sprovede i koji organ je zadužen za njeno sprovođenje.
2. Dokument iz koga se može videte koji organ Grada Beograda i na osnovu kojih dokumenata je odobrio da se na vozilu ("kamper") koje je, prema navodima iz vesti zakupio advokat Nemanja Aleksić iz Novog Sada, a potom ustupio lično Goranu Vesiću, postave zvanične oznake Grada Beograda.
3. Informacija o tome da li Grad Beograd ima u posedu službena vozila i da li zamenik gradonačelnika ima pravo na korišćenje

Насловна > У оквиру акције „Београд побеђује“ покретна канцеларија Горана Весића у три насеља у Обреновцу

недеља, 19. септембар 2021.

У оквиру акције „Београд побеђује“ покретна канцеларија Горана Весића у три насеља у Обреновцу

Заменик градоначелника Горан Весић најавио је да ће у наредним неколико месецима, заједно са сарадницима, обити око 150 насеља и села у приградским општинама. Намера ових посега биће да

službenih vozila за путовање на подручју Grada Beograda.

4. Informacija o tome da li je u periodu od 2014. do 2021. neki funkcioner Grada Beograda zatražio od predstavnika gradskih opština da mu omoguće da se sa zainteresovanim građanima susretne u prostorijama gradskih opština ili prostorijama mesnih zajednica, a da su gradske opštine odbile da izađu u susret takvom zahtevu i kopija dokumenata (npr. dopisi gradskim opštinama i njihovi odgovori) da je takva saglasnost tražena i da je odbijena.
5. Informacija o tome da li je Goran Vesić obavestio organe Grada Beograda o prijemu poklona u vezi sa vršenjem funkcije (iz tačke 2. ovog zahteva) i kopija tog obaveštenja.

Od Agencije za sprečavanje korupcije [TS ja zatražila sledeće](#):

1. Informaciju o tome da li je Agencija za sprečavanje korupcije pokrenula postupak, po službenoj dužnosti, zahtevu organa vlasti ili po prijavi nekog lica protiv javnog

funkcionera – zamenika gradonačelnika Beograda Gorana Vesića, zbog kršenja člana 58. Zakona o sprečavanju korupcije (“Javni funkcijer i član porodice ne sme da primi poklon u vezi sa vršenjem javne funkcije, izuzev protokolarnog i prigodnog poklona.”), nakon javno objavljenih informacija o primljenom poklonu na sajtu Grada Beograda – 19.9.2021. U [navedenoj objavi](#) Goran Vesić objašnjava da mu je njegov prijatelj, advokat Nemanja Aleksić, na osnovu ugovora koji je zaključio lično sa Vesićem, dao na besplatno korišćenje na tri meseca vozilo, koje je prethodno taj advokat zakupio. Da je reč o poklonu koji je “u vezi sa vršenjem javne funkcije” može se zaključiti iz činjenice da je navedeno vozilo namenjeno da se koristi kao “pokretna kancelarija” javnog funkcionera za susrete sa građanima, da je označeno zvaničnim oznakama Grada Beograda (grb) i da se o njegovom korišćenju građani obaveštavaju i preko službene stranice Grada. S druge strane, iz objavljene vesti se jasno zaključuje da nije reč o poklonu koji je učinjen Gradu Beogradu, odnosno organima Grada, već lično javnom funkcioneru. Na to da je reč o poklonu koji je učinjen privatno javnom funkcioneru a ne Gradu Beogradu, pored izjave samog Gorana Vesića, ukazuje i način označavanja ovog vozila: na njemu je istaknuta oznaka “pokretna kancelarija Gorana Vesića”, a ne, na primer, “pokretna kancelarija zamenika gradonačelnika”. Iz toga takođe proizlazi da je reč o poklonu koji ima za svrhu (i) ličnu promociju javnog funkcionera, a ne (samo) promociju neke akcije koju (navodno) sprovodi Grad Beograd. Takođe je nesumnjivo da ovde nije reč ni o protokolarnom ni o prigodnom poklonu, jer

poklon nije dobijen od “međunarodne organizacije ili stranog fizičkog ili pravnog lica prilikom službene posete ili u drugim sličnim prilikama” niti je primljen “u prilikama kada se tradicionalno razmenjuju pokloni”.

2. Informaciju o tome da li se Goran Vesić obraćao Agenciji u vezi sa opisanim poklonom pre nego što je zaključio ugovor o poklonu iz tačke 1. ovog zahteva, koje podatke je pri tom predložio Agenciji i kakvo je mišljenje od Agencije dobio u vezi sa dozvoljenošću prijema poklona.

Funkcionerski keš, GRECO obaveze i „neposlušni“ odbor

22. septembar 2021.

U Skupštini se ponovo [menja](#) Zakon o sprečavanju korupcije, a da nije bilo rasprave čak ni o onim izmenama koje su u njemu bitne niti će ih po svoj prilici biti pre usvajanja. Sve se to dešava u još jednom talasu urgentnog doterivanja pred izveštaj koji Srbija treba da pošalje GRECO, a u vezi sa obavezama koje je trebalo [ispuniti](#) još pre pet godina.

Donošenje i prethodne izmene

[Zakon o sprečavanju korupcije](#), iako usvojen krajem maja 2019, a počeo da se primenjuje od 1.9.2020, sada se menja već treći put. Glavni problem sa tim zakonom, kao što sam ovde već [pisao](#), jeste to što je umesto suštinskog unapređenja, višegodišnja priprema tog akta rezultirala tek novom stilizacijom prethodnog Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije iz 2008.

U nekim delovima je prethodni zakon čak i pokvaren: tako su podaci o izveštajima i imovini bivših funkcionera postali [trajno nedostupni](#).

Prva [izmena](#), koja se dogodila pre početka primene (21.12.2019), obavljena je u paketu šminkanja četiri zakona na osnovu dogovora sa prethodnog međustranačkog dijaloga. Jedina korist je bila uvođenje obaveze da Agencija tokom izborne kampanje u roku od pet dana ispituje nedozvoljeno mešanje stranačke i javne funkcije, ali su svi tipični vidovi „funkcionerske kampanje“ ostali dopušteni.

Druga izmena je izvršena kroz [autentično tumačenje](#) Narodne skupštine iz februara 2020, koje je doneto u hitnom postupku, bez obrazloženja i uz kršenje procedure. Zahvaljujući intervencijama u poslednji čas je izbegnuto da posledice budu [katastrofalne](#), a već se pokazalo da su ovim retroaktivnim izmenama neki javni funkcioneri [izbegli](#) krivičnu ili prekršajnu odgovornost.

Sadašnja treća izmena će biti detaljnije predstavljena u nastavku teksta, ali odmah treba najaviti i skorašnju četvrtu – u [dokumentu](#) novog dijaloga o izbornim uslovima od 18.9.2021, se izričito traži „unapređenje sistema borbe protiv zloupotrebe javnih funkcija i javnih resursa“ kroz izmene i dopune ovog zakona.

Zakon i GRECO

Ministarstvo pravde je početak primene Zakona propratilo objašnjenjem da je usaglašen sa preporukama država za borbu protiv korupcije Saveta Evrope (GREKO) i da su njegovi osnovni ciljevi zaštita javnog interesa, smanjenje rizika od nastanka korupcije, jačanje integriteta i odgovornost organa javnih vlasti i javnih funkcionera.

Godinu dana nakon sopstvene [ocene](#) o postignutoj „usaglašenosti“ sa preporukama GRECO, Ministarstvo pravde je pripremilo [izmene i dopune](#) istog zakona, koje su „neophodne radi potpunog usklađivanja sa preporukama GRECO“. O ovom rečitom demantiju ministarskog optimizma sam već pisao [ovde](#).

The screenshot shows a news article from the website PESCANIK. The header features the Pescanik logo with the tagline "Ako vam je dobro onda ništa". Below the header is a navigation bar with links: HOME, TEKSTOVI, EMISIJE, PREVODI, TEME, KNJIGE, and ENGLISH. The main title of the article is "Funkcionerski keš, GRECO obaveze i „neposlušni“ odbor". Below the title is the author's name, NEMANJA NENADIĆ, and the date, 22/09/2021. The article content includes a large image of various tools and documents, followed by text and a sidebar with a message from the website owner.

Vlada je septembra 2021. zatražila usvajanje ovih izmena i dopuna po hitnom postupku, iako su konretni nedostaci [poznati](#) još od oktobra 2020. Narodna skupština je u plenumu ovo bez pogovora [prihvatala](#), počevši raspravu 21.9.2021. Štaviše, poslanici su objedinili raspravu o izmenama ovog zakona sa [izmenama Kodeksa](#) narodnih poslanika, iako je jedina zajednička tačka dva akta to što se u oba slučaja radi o ispunjavanju (međusobno nepovezanih) preporuka GRECO.

Priprema izmena i dopuna

Javna rasprava o izmenama zakona iz avgusta 2021. [nije bila sprovedena](#) na način predviđen Poslovnikom Vlade, a rad na ovom zakonu nije bio predviđen ni godišnjim [planom rada Vlade](#), pa je zainteresovanoj i široj javnosti postalo poznato da će se promene vršiti tek kada je predlog već došao u Skupštinu.

Apel da se javna rasprava ponovi nije naišao na odziv. Članovi Odbora za pravosuđe su na jutarnjoj sednici 21.9.2021., demonstrirali nezadovoljstvo aktom, uskratiti mu podršku u načelu i ističući neadekvatnost pojedinih predloga. Međutim, upravo oni su propustili priliku da pre nego što zakon dođe pred plenum organizuju javno slušanje koje bi pomoglo da se nedoumice razjasne. Tokom prvog dana diskusije poslanici su listom podržavali promene, tako da je malo verovatno da će ova „pobuna“ uticati na konačno usvajanje.

Transparentnost Srbija, u ime koalicije prEUgovor, dala je predloge za poboljšanje Vladinog predloga izmena i dopuna zakona kroz deset konkretnih amandmana. Obrazloženi predlozi ovih amandmana dostavljeni su poslaničkim grupama i radnim telima Narodne skupštine, Vladi Republike, Srbije, Ministarstvu pravde, Republičkom sekretarijatu za zakonodavstvo i Agenciji za sprečavanje korupcije, a biće dostavljeni i GRECO.

Između ostalog, prihvatanje naših amandmana obezbedilo bi da budu jasnija pravila za obavljanje drugih poslova tokom javne funkcije i da preduzeća u vlasništvu funkcionera i članova njihovih porodica prijavljuju širi krug informacija o svom poslovanju.

Naši amandmani takođe otklanjaju nedostatke Vladinog predloga kada je reč o situacijama kada bivši javni funkcioneri mogu da zasnuju radni odnos ili poslovnu saradnju sa privrednim subjektima. Kako bi se izbegle moguće zloupotrebe, predložili smo potpunija pravila o prijavljivanju gotovog novca u izveštajima o imovini javnih funkcionera.

Na kraju, ukazali smo na probleme koji mogu nastati kod kažnjavanja prekršaja i predložili značajno unapređenu definiciju krivičnog dela „Neprijavljanje imovine i prihoda“.

Šta se menja?

U Zakonu se menja definicija pojma „korupcije“ tako što se ona vezuje za sticanje (isključivo) nezakonite koristi. To zvuči logično kada se stvari posmatraju iz ugla krivičnog prava. Međutim, pošto ovde nije reč o krivičnopravnoj definiciji, već o zakonu koji uređuje prevenciju korupcije, ostaje da se vidi da li će posledica biti proglašavanje Agencije nenađežnom da ispituje bilo koji potencijalno koruptivni odnos, ukoliko je on obavljen u formu naizgled legalnog pravnog posla.

U Zakonu se vrše i neka preciziranja – npr. u pogledu stručnosti direktora, trajanju funkcije zamenika direktora i slično. Ima i izmena u pogledu obavljanja drugog posla za vreme javne funkcije, kao i u pogledu visine prekršaja, koje su manjeg značaja.

Funkcionerske firme

Jedna od krupnijih novina u Zakonu je uvođenje pravila prema kojem će firme u vlasništvu javnih funkcionera i članova njihove porodice (supružnici, maloletna deca koja žive u zajedničkom domaćinstvu) morati da prijavljuju sve postupke koji vode zaključenju ugovora sa organima vlasti. Takva obaveza sada postoji jedino za firme kod kojih je njihov ideo u vlasništvu preko 20%. Pored toga, podaci o takvim poslovima će postati javni (registrovani na sajtu Agencije).

Ova nesumnjivo korisna novina je ipak daleko od toga da rešava sve probleme. Ne samo zbog toga što će i dalje ostati van radara poslovanje koje imaju firme u vlasništvu funkcionerskih bliskih rođaka (npr. roditelji, braća, sestre, odrasla deca), već i zato što neki ugovori koji jednako mogu biti razlog za sumnju i provere nisu predmet zakona. Između ostalog, Transparentnost Srbija predlaže da „funkcionerske firme“ prijavljuju i poslove koje imaju sa privrednim subjektima koji su u privatnom vlasništvu, ali koji imaju koncesiju od države ili opštine, izvode radove za strane firme koje nisu izabrane na tenderu, već na osnovu međudržavnih sporazuma ili dobijaju značajne subvencije ili drugi vid državne pomoći.

Zapošljavanje bivših funkcionera

Izmene Zakona će drastično umanjiti ograničenja za zapošljavanje i drugo angažovanje bivših funkcionera. Trenutno su ta ograničenja postavljena preširoko. Na primer, svaki ministar bi morao da traži saglasnost za zapošljavanje u bilo kojem preduzeću koje posluje u oblasti rada ministarstva, a Agencija bi takvu saglasnost mogla da da ili da je uskrati na osnovu nedovoljno jasno postavljenih kriterijuma.

Međutim, nakon sadašnjih izmena će dužnost traženja saglasnosti biti svedena samo u slučaju da bivši funkcioner traži zaposlenje u firmi „sa kojom organ vlasti *ima* poslovni odnos“. To znači da će npr. bivši ministri morati da traže odobrenje tokom naredne dve godine od prestanka funkcije jedino za rad u firmi koja i dalje ima aktivan ugovor sa njihovim ministarstvom, ali ne i u slučaju da je taj ugovor već realizovan za vreme njihovog mandata. S druge strane, oni će, nakon ovih izmena Zakona, moći da bez ikakvih ograničenja rade u

preduzećima kojima su npr. izdavali dozvole ili u kojima su sprovodili inspekcijsku kontrolu (ili su ih godinama izostavljeni sa spiska onih preduzeća u kojima treba sprovesti takvu kontrolu).

Pored toga, odredba je formulisana tako da i dalje pojedine bitne funkcionere izostavlja iz obaveze traženja takve saglasnosti, a među njima je najmarkatniji primer predsednika Republike.

Funkcionerski keš

Najvažnija novina u Zakonu jeste uvođenje izričite obaveze da javni funkcioneri prijavljuju „gotov novac, digitalnu imovinu i dragocenosti, kao i drugu pokretnu imovinu čija vrednost prelazi 5.000 evra u dinarskoj protivvrednosti prema srednjem kursu Narodne banke Srbije.“

Da bi kontrola izveštaja o imovini i prihodima mogla da bude sveobuhvatna, nesumnjivo je potrebno da takva bude i dužnost prijavljivanja imovine i prihoda javnih funkcionera i članova njihovih porodica. Rizik od situacije u kojoj prijavljivanje gotovog novca nije obavezno leži u tome što bi funkcioner koji naknadno stekne imovinu veće vrednosti (što je i do sada moralno da se prijavljuje) mogao da tvrdi da je već posedovao gotovinu kojom je finansirana ta kupovina (a čije postojanje nije imao obavezu da prijavi). S druge strane, i prijavljivanje gotovine bez ikakvih provera nosi sa sobom rizike. Tako bi, funkcioner koji anticipira svoje buduće nezakonite prihode, mogao da na početku mandata prijavi kako već poseduje gotovinu koju još uvek nema.

Zato je neophodno da uvođenje ove obaveze bude praćeno dužnošću da se dostave i podaci o zakonitosti sticanja gotovog novca, čega u aktuelnom predlogu dopuna Zakona nema.

U tom pogledu nije od velike koristi ni [Zakona o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu](#), koji je od nedavno na snazi, jer on ne predviđa da će prioritet u proverama Poreske uprave imati aktuelni ili bivši nosioci javnih funkcija.

Krivično delo

Izmene donose i novu definiciju krivičnog dela „Neprijavljivanje imovine i prihoda ili davanje lažnih podataka o imovini i prihodima“. Unapređenje se odnosi na to što se potencijalno može goniti i davanje lažnih podataka o prihodima, a ne samo o imovini funkcionera. Međutim, ostaće svi drugi nedostaci koji su brojni.

Tako, i dalje neće postojati pravni osnov da se krivično gone osobe koje lažiraju svoje izveštaje po prestanku javne funkcije, što je apsurdno.

Namera koju bi javni tužioci trebalo da dokažu nije adekvatno definisana, što će ostati dodatni razlog (ili izgovor) za veoma retko gonjenje ovog krivičnog dela. Najzad, i dalje neće biti mogućnosti krivičnog gonjenja u slučaju da se u izveštaju lažiraju pojedini drugi bitni podaci – npr. informacija o tome kome funkcioner duguje novac, skrivanje podataka o imovini zaključivanjem fiktivnih pravnih poslova i slično.

Zaključak

Imajući sve to u vidu, Srbija će možda dobiti neki plus više u sledećoj oceni GRECO, ali svakako neće rešiti neke od ključnih problema u vezi sa Zakonom o sprečavanju korupcije, čak ni one koji se tiču odredaba kojima se GRECO izričito bavio u svom izveštaju.

Nemanja Nenadić za [Peščanik](#)

Saopštenja

Saopštenje povodom rada na novom Zakonu o javnom informisanju i medijima

7. septembar 2021.

Asocijacija medija, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM), Asocijacija onlajn medija (AOM), Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV), Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS), Poslovno udruženje Asocijacija lokalnih i nezavisnih medija „Lokal Pres“, Transparentnost Srbija i Udruženje novinara Srbije (UNS), saopštili su danas da su se Vladi Republike Srbije i Ministarstvu kulture i informisanja obratili dopisima u kojima su izrazili zabrinutost dosadašnjim radom Radne grupe Ministarstva kulture i informisanja za izradu radne verzije Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju i medijima.

Asocijacija medija, ANEM, AOM, NDNV, NUNS, Lokal Pres, Transparentnost Srbija i UNS, prihvatili su ciljeve definisane Strategijom razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji koju je Vlada Republike Srbije usvojila u januaru 2020. godine, kao i aktivnosti na njenoj implementaciji nabrojane u Akcionom planu za sprovođenje strategije iz decembra prošle godine, čvrsto uvereni da će polazne osnove za izradu radne verzije Nacrta biti upravo one koje su definisane Strategijom i Akcionim planom. Vođeni takvim uverenjem, prihvatili su imenovanje svojih predstavnika u Radnu grupu zaduženu za izradu Nacrta, da bi ti isti predstavnici sada bili svedoci pokušaja da se u radnu verziju Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju i medijima, kroz Radnu grupu, kao alternativna, a ponekad čak i kao jedina rešenja, unesu i izmene koje ne bi bile usmerene u pravcu ostvarivanja ciljeva definisanih Strategijom i koje kao takve uopšte nisu pobrojane aktivnostima na implementaciji Strategije u usvojenom Akcionom planu.

Neki od primera predloga koje Radna grupa razmatra, a koja odstupaju ne samo od Medijske strategije, već i od ustavom zajemčenih prava, a posebno prava na slobodu izražavanja, ili su u sukobu sa važećim međunarodnim standardima u ovoj oblasti su sledeći:

- **Propisivanje prethodne zabrane širenja lažnih vesti**, na način koji ne zadovoljava kriterijume razvijene u praksi Evropskog suda za ljudska prava, jer niti je zabrana dovoljno jasna, niti je jasno kojim ciljevima služi, niti je jasno kako će se obezbediti proporcionalnost ograničenja koje se na ovaj način uvodi. Pri svemu, postojeći zakonski mehanizmi u ovoj oblasti već su usklađeni sa međunarodnim standardima, i trebalo bi samo insistirati na pravilnoj primeni zakona ne na veštačkom kreiranju instituta lažnih vesti.
- **Uvođenje direktnog subvencionisanja odnosno državne pomoći izdavačima medija za informisanje osoba sa invaliditetom**. Direktno subvencionisanje je koncept koji je napušten još ranijim strateškim dokumentima iz oblasti medija. Javni novac koji cirkuliše na medijskom tržištu,

po nalazima same Medijske strategije, već pravi značajne poremećaje na tržištu, te je za informisanje osoba sa invaliditetom nužno unapređivati postojeći okvir za projektno sufinansiranje i programe javnih medijskih servisa. Uvođenjem direktnog subvencionisanja izdavača medija za informisanje osoba sa invaliditetom, akcenat se sa proizvodnje kvalitetnog medijskog sadržaja za osobe sa invaliditetom, premešta na neprihvatljivo formiranje novih javnih medija.

- Medijska strategija kao jedan od problema u oblasti projektnog sufinansiranja pominje "nejasno definisanu namenu konkursa, koja ne polazi od prethodno definisanih potreba stanovništva za određenim medijskim sadržajima". Zato se u Strategiji predviđa da će se "izmenama regulative (zakona koji uređuje javno informisanje i medije) unaprediti sistem projektnog sufinansiranja, a naročito putem: predviđanja obaveze da se vrši **analiza potreba za nedostajućim medijskim sadržajima**, što bi vodilo raspisivanju konkursa upravo za medijske sadržaje koji nedostaju. Pojedini članovi sada se protive uvođenju analize potreba za nedostajućim medijskim sadržajima u Nacrt, pravdajući to navodima da analiza ni do sada nije sprovedena, da je nema u praksi i da zahteva vreme koje navodno nemamo;
- Iako Medijska strategija predviđa **prihvatanje nadležnosti Saveta za štampu** kao uslov za učešće na konkursima za projektno sufinansiranje za štampane i on-line medije, kao i prednost kod projektnog sufinansiranja za medije sa manje, ili bez izrečenih mera Saveta za štampu, u Radnoj grupi se ovo rešenje ponovo dovodi u pitanje, i pokušava da se izuzme iz Nacrta;
- Alterativnim rešenjima pokušava se relativizovati **zabранa da izdavači medija budu u javnoj svojini**. Ovo je u suprotnosti sa temeljnim opredeljenjem i prethodne i važeće Medijske strategije, te u suprotnosti i sa samim važećim Zakonom o javnom informisanju i medijima, koji je propisao izlazak organa javnih vlasti izt vlasničke strukture medija. Iako predlog nije prihvaćen od Radne grupe, i dalje nije jasno da li će ostati kao alternativno rešenje ili ne.
- **Insistiranje na zakonskoj definiciji pojma novinara**. Umesto prihvatanja činjenice da se krug medijskih aktera promenio i da je širi u odnosu na shvatanje novinara u tradicionalnom kontekstu, deo članova Radne grupe i dalje insistira na zakonskoj definiciji novinara. Uvođenje ove definicije ne samo da nije bilo predviđeno Medijskom strategijom, nego i preti da, u slučaju usvajanja uske definicije, izuzme od zakonske zaštite čitav niz lica čiji je rad nesumnjivo od značaja za informisanje javnosti.
- **Ograničavanje slobode prijema i reemitovanja prekograničnih kanala** i zakonska obaveza besplatnog prenosa terestrijalnih kanala svim telekomunikacionim platformama. Ova rešenja koja se ponavljaju u radu Radne grupe, pored toga što su generalno problematična, niti su predviđena Medijskom strategijom, niti su uopšte materija Zakona o javnom informisanju i medijima.

U dopisima Vladi Republike Srbije i Ministarstvu kulture i informisanja, ukazano je da opisana alternativna rešenja u nacrtu ovako važnog Zakona nisu, i ne mogu biti, prihvatljiva praksa u zakonodavnom radu, te od Ministarstva kulture i informisanja zatraženo da osuđeti pokušaje da se i u ovoj Radnoj grupi ponovo raspravlja o rešenjima koja su kao neprihvatljiva odbačena još u fazi izrade Strategije i Akcionog plana, a posebno je zahtevano da se ne dopusti da se takva rešenja, na mala vrata uvedu u Zakon i da se na taj

način osujeti stvaranje pravnog okvira koji garantuje slobodu izražavanja, slobodu medija, bezbednost novinara, medijski pluralizam, razvoj medijskog tržišta, osnaženu novinarsku profesiju, edukovano građanstvo i institucije sposobne za primenu regulative, iza čega je Vlada Republike Srbije stala usvajanjem Strategije.

Organizacije su u dopisu ukazale da im je prevashodni cilj da se obezbedi puno poštovanje rokova predviđenih Akcionim planom i posebno, u kontekstu očekivanog raspisivanja izbora, izbegne svako dalje odlaganje ostvarivanja ciljeva Strategije. U tom smislu su, od predsednice Radne grupe, pomoćnice ministarke kulture i informisanja Slavice Trifunović, zahtevale da predloge koji su u sukobu sa ustavom zajemčenim pravima, a posebno pravom na slobodu izražavanja, ili u sukobu sa važećim međunarodnim standardima u ovoj oblasti i usvojenom Medijskom strategijom, uopšte ne stavljaju na dnevni red Radne grupe.

U dopisu se dalje navodi da se, za slučaj da se Ministarstvo kulture i informisanja i predsednica Radne grupe o ove zahteve ogluše, predstavnici Asocijacije medija, ANEM-a, AOM-a, NDNV-a, NUNS-a, Lokal Presa, Transparentnosti Srbija i UNS-a u radnoj grupi, svojim potpisom i autoritetom neće stati iza rešenja i predloga izmena koje na bilo koji način odstupaju od ciljeva Strategije i mera, odnosno aktivnosti na njenoj implementaciji predviđenih Akcionim planom.

Korisni, ali nedovoljni predlozi sa dijaloga o izbornim uslovima

8. septembar 2021.

Transparentnost Srbija ukazuje da predlozi sa dva međustranačka dijaloga o izbornim uslovima koji su do sada objavljeni ne nude jasna rešenja za neke od najvažnijih problema finansiranja izborne kampanje i korišćenja javne funkcije za promociju političkih subjekata. Imajući u vidu da je preduslov za unapređenje izbornog ambijenta neophodna izmena propisa, a da je do početka izborne kampanje ostalo manje od pola godine, postoji realna opasnost da do promena dođe bez javne rasprave. Podsećamo da je uporedno sa ovim dijalozima radna grupa Vlade Srbije za saradnju sa OEBS/ODIHR u junu ove godine već uputila ODIHR nacrt izmena i dopuna Zakona o finansiranju političkih aktivnosti koji do danas nije objavljen niti je iznet na javnu raspravu, iako je to zakonska obaveza.

Nacrt radnog dokumenta od 7.9.2021. koji su izradili facilitatori iz EU parlamenta¹, sadrži neke korisne, ali nedovoljno razrađene predloge. Kao takav se može istaći predlog da mediji objave cenovnike oglašavanja u izbornoj kampanji. Jednako bi bilo bitno da budu dostupne informacije o načinu obračunavanja popusta, ali i jasna pravila ili ograničenja za emitovanje promotivnih materijala bez naknade. Krupan nedostatak predloga EU parlamentaraca jeste to što se predviđa donošenje obavezujućeg pravilnika samo za RTS i

¹ <https://rs.n1info.com/wp-content/uploads/2021/09/07/1631047844-Nacrt-radnog-dokumenta-Medjustranacki-dijalog-7.9.21.docx-KONSOLIDOVAN-SRPSKI.pdf>

RTV, a samo preporuka za privatne emitere. Predlaže se da se pravilnikom predvidi „koje aktivnosti javnih funkcionera za vreme izborne kampanje se mogu smatrati zloupotrebom njihovog položaja“. Međutim, šta se smatra zloupotrebom javne funkcije može se urediti jedino zakonom. Pravilnici, koji bi trebalo da važe za sve medije a ne samo za javne servise, mogli bi da urede jedino način medijskog praćenja aktivnosti javnih funkcionera, kako bi se smanjili štetni efekti intenzivne funkcionerske kampanje.

Takođe je nedovoljno jasno na koji način bi „privremeno nadzorno telo“ u koje bi ušli predstavnici REM i članovi koji koje predlože učesnici dijaloga moglo da vrši nadzor, imajući u vidu zakonske nadležnosti REM nad elektronskim medijima i odsustvo zakonskih nadležnosti bilo kog državnog organa za nadzor nad poštovanjem obaveza od strane drugih vrsta medija. Iz istog razloga je nejasno kakve bi bile posledice ukoliko monitoring praćenja medija pokaže da izveštavanje nije bilo uravnoteženo.

Dobro je što se u predlogu EU parlamentaraca podseća na potrebu unapređenja transparentnosti finansiranja kampanje, za šta je Transparentnost Srbija već dala niz konkretnih predloga. Međutim, kad je reč o finansiranju kampanje, postoje i druga, još značajnija pitanja kojima se ovaj dokument ne bavi – potreba da se promeni načina budžetskog finansiranja kampanje, da se uredi finansiranje kampanje od strane trećih lica i da se unapredi kontrola poštovanja pravila o finansiranju kampanje. U dokumentu se predlaže smanjenje visine dozvoljenih priloga za kampanju, dok se ograničenje ukupnih rashoda kampanje, za kojim postoji veća potreba, pominje tek kao mogućnost.

Značajno je to što fasilitatori iz EU parlamenta pozivaju državne organe da pruže potpunu zaštitu uzbunjivačima koji bi ukazali na pritisak na birače i zaposlene u javnom sektoru. Kao što je Transparentnost Srbija već ukazala, neophodno je precizirati kojim državnim organima uzbunjivači treba da se obrate u ovakvim slučajevima (npr. RIK, javna tužilaštva, Agencija za sprečavanje korupcije), da ti organi promovišu prijavljivanje nepravilnosti i obezbede sigurne kanale komunikacije, i da dobiju obavezu da u kratkom roku obaveste javnost o ishodu ispitivanja prijava.

U istom dokumentu se podseća na obavezu da mediji informišu građane o izbornim programima stranaka na adekvatan način. Međutim, zakonski preduslov za ispunjavanje ove obaveze trenutno ne postoji – jer učesnici izbora uopšte nemaju obavezu da izrade predizborne programe.

Kad je reč o „predlogu sporazuma“ koji je navodno ponuđen učesnicima dijaloga bez posrednika iz EU parlamenta², zanimljiv je predlog da se jedan vid funkcionerske kampanje ograniči – organizovanje svečanih otvaranja ili početka izgradnje infrastrukturnih i drugih objekata. Međutim, nema opravdanog razloga da takva zabrana važi samo sedam dana pre izbora, niti da važi samo za kandidate za predsednika i za poslanike. Naime, radovi na infrastrukturi mogu da se uspešno započnu i završe i bez prisustva bilo kog političara, kako u izbirnoj kampanji tako i van nje. Pored toga, monitoring funkcionerske kampanje

² <https://www.euronews.rs/srbija/politika/15165/predlog-sporazuma-vlasti-i-opozicije-izbori-na-svim-nivoima-3-aprila/vest>

koji TS redovno vrši od izbora 2012, pokazuje da javni funkcioneri intenziviraju promotivne aktivnosti i na brojne druge načine koje bi trebalo zakonski ograničiti.

Predlog da se 30% novca iz budžeta deli ravnopravno učesnicima izbora bi omogućio nešto ravnopravnije uslove predstavljanja izbornih lista (sada se na taj način raspodeljuje 20% za parlamentarne i 50% za predsedničke izbore). Transparentnost Srbija međutim podseća da glavni problem u vezi sa distribucijom budžetskog novca nisu procenti raspodele već to što svrha budžetskih izdvajanja nije jasno određena. Bilo bi smisленo da građani iz budžeta finansiraju troškove koji su dovoljni da se omogući da svaka izborna lista i kandidat budu predstavljeni u razumnoj meri. Nasuprot tome, u sadašnjem sistemu, koliko će koja stranka dobiti zavisi od toga koliko će biti izbornih lista i koliki je ukupni budžet Republike, Pokrajine ili opštine i od buduće neizvesne okolnosti – broja osvojenih glasova.

Predlog za povećanje naknade članovima biračkih odbora (sa 1.500 na 2.000 dinara) može doprineti boljoj kontroli izbora od strane učesnika. Međutim, kako ne bi došlo do značajnog povećanja budžetskih rashoda, Transparentnost Srbija predlaže da one stranke koje već delegiraju članove stalnog sastava biračkog odbora nemaju pravo da o trošku budžeta imenuju još jednog člana u prošireni sastav biračkog odbora.

Predlozi koje je Transparentnost Srbija dostavila svim učesnicima ovogodišnjih dijaloga u vezi sa finansiranjem kampanje mogu se preuzeti ovde:

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Dopis_politickim_strankama_ucesnici_ma_dijaloga_o_izbornim_uslovima.pdf

Predlozi u vezi sa drugim brojim pitanjima u vezi sa izbornim uslovima, koje je TS davala tokom Dijaloga 2019. se mogu preuzeti ovde:

- [TS analiza: Pristup medijima i njihova kontrola - ključni problemi i moguća rešenja](#)(avgust 2019, PDF)
- [TS analiza: Finansiranje izborne kampanje u Srbiji – ključni problemi i moguća rešenja](#)(avgust 2019, PDF)
- [Transparentnost izborne administracije – pojedini problemi i moguća rešenja](#)(avgust 2019)
- [TS - prilog za okrugli sto Zaštita biračkog prava \(septembar 2019\)](#)

Poverenik poništio rešenje RFZO kojim je uskraćen pristup podacima o Covid-19 nabavkama

16. septembar 2021.

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, rešavajući po žalbi Transparentnosti, [poništio](#) je 1. septembra 2021. rešenje kojim je Republički fond zdravstvenog osiguranja odbio da dostavi podatke o vrednosti sprovedenih nabavki radi suprotstavljanja pandemiji. Poverenik je takođe naložio RFZO da utvrdi „da li postoje svi uslovi da se isključi ili ograniči slobodan pristup

informacijama“, a ako je to slučaj, „da li bi u konkretnom slučaju i koje teške pravne ili druge posledice realno mogle nastupiti ukoliko se tražene informacije učine dostupnim javnosti“.

Transparentnost Srbija je u julu prošle godine od RFZO tražila podatke o nabavkama iz prve polovine 2020. koje nisu bile oglašene. Reč je, pre svega, o nabavkama koje su sprovedene na osnovu odredbe ranijeg Zakona o javnim nabavkama koja je omogućavala naručiocima da u slučaju kada je to neophodno radi zaštite života i zdravlja ljudi ne sprovode ni jedan od postupaka nabavke, ali uz dužnost da obezbede u meri u kojoj je to moguće primenu načela transparentnosti i konkurenциje. Takođe, zahtevom su traženi podaci i o drugim izuzetim nabavkama (npr. na osnovu međudržavnih sporazuma, donacija iz robnih rezervi).

Ne samo da je RFZO odbio da dostavi tražene informacije, već je to učinio uz pozivanje da je zahtev „nedopušten“, što ni u kom slučaju ne može biti istina, jer je nesumnjivo reč o informacijama koje su nastale u radu i u posedu su RFZO. Kao jedini razlog za odbijanje, RFZO navodi da su traženi podaci sadržani u dokumentima koji su označeni stepenom tajnosti „strogoo poverljivo“, shodno zaključku Vlade od 15. marta 2020. godine, SP 05 broj:00-96/2020-1. Istinitost ove tvrdnje je nemoguće proveriti, jer Vlada nije objavila taj zaključak. Transparentnost Srbija je ovaj akt 15. aprila 2020. tražila od Vlade, ali je ona zahtev ignorisala, a upravni spor po [tužbi TS](#) nije rešen.

Proglašena tajnost dokumenata, može biti samo formalan osnov za ograničavanje prava na pristup informacijama, pored čega bi morao da bude utvrđen i suštinski – da je takva tajnost neophodna radi zaštite drugog pretežnijeg interesa, koji ima ustavno i zakonsko utemeljenje, što je potvrđeno i rešenjem Poverenika.

Da bi RFZO pravilno razmotrio zahtev za pristup informacijama, Transparentnost smatra da bi morale biti uzete u obzir i sledeće činjenice:

- a. Da je Zakonom o javnim nabavkama koji je bio na snazi do 30. juna 2020 (SG RS br. 124/12 i 14/15), u članu 7. st. 2. propisano da u slučaju sprovođenja nabavki na koje se zakon ne primenjuje (između ostalog i one koje se sprovode „radi obezbeđivanja osnovnih životnih uslova u slučajevima elementarnih nepogoda čije posledice ugrožavaju živote ili zdravlje ljudi) primenjuju načela iz Zakona o javnim nabavkama, među kojima je i načelo transparentnosti (član 11). Ove norme se moraju tumačiti tako da će naručilac u vezi sa takvim nabavkama obezrediti javnost podataka u meri u kojoj to ne ugrožava zaštićene interese, što ni u kojem slučaju ne može imati za posledicu tajnost svih podataka.
- b. Da su informacije o nekim nabavkama na koje se odnosi zahtev za pristup informacijama već objavljuvane, to jest da su (nepoverljive) informacije o količini i vrednosti nabavki medicinske opreme (npr. za respiratore) javno iznosili predsednik Republike, predsednica Vlade Republike Srbije, kao i pojedini narodni poslanici (npr. Aleksandar Martinović i Marija Obradović), što je lako proverljivo pretragom po internetu. Usled ovakvog, već počinjenog, narušavanja tajnosti „strogoo poverljivih“ podataka, ne bi se mogao braniti eventualni stav da se pristup informacijama odbija u celosti.

- c. Da Zakon o tajnosti podataka poznaje mogućnost da korisnik tajnih podataka predloži ovlašćenom licu opoziv tajnosti podatka (član 23), kada ono prestane da bude potrebno.
- d. Da ni prethodni, ni aktuelni Zakon o javnim nabavkama, uopšte ne ostavlju prostor da se nabavke u oblasti zdravstva sprovode u postupku kod kojeg su svi podaci skrivaju od javnosti, jer je takav vid zaštite predviđen isključivo u vezi sa pojedinim nabavkama u oblasti „odbrane i bezbednosti“. Napominjemo da ni jedan propis donet u doba vanrednog stanja koje je važilo tokom prošle godine nije na drugačiji način uređivao [ovu materiju](#).

Pravo za pristup informacijama ugroženo, a najavljenе izmene zakona ne rešavaju sve bitne probleme

28. septembar 2021.

Saopštenje za javnost [*Koalicije za sloboden pristup informacijama*](#) povodom Međunarodnog dana prava javnosti da zna

Koalicija za slobodu pristupa informacijama, povodom 28. septembra, Međunarodnog dana prava javnosti da zna, ukazuje na to da građani Srbije, ni u proteklih 12 meseci nisu mogli da ostvare svoje ustavno i zakonsko pravo u mnogim bitnim slučajevima.

Napretka nije bilo kada je reč o dugogodišnjim nerešenim problemima, uključujući neizvršavanje rešenja Poverenika za informacije, odsustvo odgovornosti zbog takvog kršenja zakona i ignorisanje zahteva za pristup informacijama od strane Vlade Republike Srbije. Povodom [izveštaja Poverenika](#) za 2020. godinu, Skupština još uvek nije donela zaključke.

Pored toga, pandemija COVID-19 iskorišćena je za dodatno sužavanje prava javnosti da zna, tako što su informacije o svim nabavkama povezanim sa pandemijom proglašene za tajnu.

Obimne izmene i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, na koje se čeka godinama, još uvek nisu dovedene do kraja. [Predlozi](#) koje je Koalicija dala tokom javne rasprave doprineli su značajnim unapređenjima [novog nacrtu](#) ovog akta u odnosu na prethodne verzije.

Međutim, Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu još uvek nije objavilo razloge za neprihvatanje drugih predloga sa javne rasprave. Ujedno, Koalicija za slobodu pristupa informacijama još uvek čeka rešenja Poverenika po žalbama protiv ovog ministarstva zbog nepostupanja po zahtevima u vezi sa izradom Nacrta zakona.

Za neke od ključnih problema koji su se jasno pokazali u primeni zakona i dalje se ne nude rešenja. Tako će građani i dalje biti uskraćeni za efikasnu pravnu zaštitu u slučajevima kada im informacije uskrate Vlada i Vladine službe, Skupština, Predsednik, Vrhovni i Ustavni sud, kao i Republičko javno tužilaštvo, a nakon

usvajanja izmena zakona i Narodna banka. Pored toga što je štetno, ovakvo kvarenje Zakona je suprotno i ustavnom načelu zabrane sužavanja dostignutog nivoa ljudskih prava.

Koalicija još jednom poziva resorno Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, da tekst izmena zakona dodatno poboljšaju, da ispune obaveze iz akcionog plana za sprovođenje Medijske strategije i Akcionog plana za Poglavlje 23 sa EU i da u praksi obezbede dostupnost svih informacija od javnog značaja i odgovornost rukovodilaca institucija koji grubo narušavaju prava građana.

Članice koalicije: RERI, Transparentnost Srbija, Fondacija za otvoreno društvo, Praxis, Građanske inicijative, Crta, Inicijativa mladih za ljudska prava, Yucom, Partneri za demokratske promene Srbija, Beogradski centar za ljudska prava, Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Odbor za ljudska prava Niš, Share fondacija, Toplički centar za demokratiju i ljudska prava i Udruženje građana Sretenje.

Sprečiti donošenje nedemokratskog Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi

29. septembar 2021.

Potrebno usvojiti preporuke Venecijanske komisije, sprečiti donošenje nedemokratskog Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi

Povodom [hitnog mišljenja Venecijanske komisije na Nacrt Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi](#), objavljenog u petak, 24. septembra, organizacije civilnog društva još jednom ukazuju na problematična rešenja prisutna u aktuelnom Nacrtu, i apeluju na to da se preporuke Komisije u svemu usvoje, čime bi se na vreme sprečile izmene u ovoj oblasti koje nisu u skladu sa međunarodnim standardima, i koje bi značajno ograničile pravo građana na učešće u donošenju odluka.

[Organizacije civilnog društva](#) su krajem jula [već ukazivale](#) na zabrinjavajuća rešenja predviđena Nacrtom Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi, kojima se ugrožava pravo na građansku participaciju, i umanjuje dostignuti nivo ljudskih prava i sloboda. Tom prilikom, organizacije su upozorile javnost na to da je javna rasprava u pogledu ovog važnog zakona sprovedena u manjkavom i netransparentnom procesu, čime je obesmišljeno učešće stručne i zainteresovane javnosti. Nažalost, na nedostatak volje da se ovaj proces sproveđe na transparentan i participativan način ukazuje i to što je, nakon produženja javne rasprave zbog propusta nadležnog ministarstva, i objavljene nepostojeće mejl adrese za slanje komentara, predlagajući po isteku roka za dostavljanje priloga istog dana Nacrt prosledio Venecijanskoj komisiji. **Imajući ovo u vidu, Komisija je u svom mišljenju pozvala nadležne da u daljem postupku izrade propisa uvaže komentare civilnog društva.**

Iz tog razloga, dolepotpisane organizacije još jednom apeluju na nadležne da, prilikom daljeg rada na Zakonu o referendumu i narodnoj inicijativi, izmene sporne odredbe u skladu sa preporukama civilnog društva i Venecijanske komisije. Ovo predstavlja priliku da se problematična rešenja prisutna u Nacrtu, koja bi vodila ka usvajajući nedemokratskog zakona, na vreme isprave, umesto da se predlozi propisa

kojima se ugrožavaju prava građana naknadno povlače pod pritiskom javnosti, kao što je nedavno bio slučaj sa Nacrtom Zakona o unutrašnjim poslovima.

Potpisnice: Beogradski centar za ljudska prava, Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost CRTA, Centar za pravosudna istraživanja CEPRIS, Građanske inicijative, Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM, Transparentnost Srbija.

U nastavku slede najvažniji problemi sa Nacrtom na koje ukazuju Komisija i civilno društvo. Ceo tekst komentara dolepotpisanih organizacija na Nacrt Zakona možete pročitati na sledećim linkovima ([1](#), [2](#)).

- Veoma zabrinjava to što su vlasti izmenama ovog Zakona pristupile tek kada se približio referendum o izmenama Ustava, što je suprotno međunarodnim standardima. Kako navodi Komisija, značajne izmene zakona o referendumu ne bi trebalo primenjivati bar godinu dana nakon usvajanja. **Komisija tako preporučuje održavanje prvog sledećeg referendumu nakon dovoljnog vremenskog razmaka od usvajanja izmena, i naglašava da iste izmene treba usvojiti širokim konsenzusom, i uz javne konsultacije sa svim relevantnim akterima.**
- Komisija poziva da se produži vremenski rok od dana usvajanja odluke o referendumu do njegovog održavanja, kako bi se ostavilo dovoljno vremena za javnu debatu, kao i da se ograniči diskreciono pravo Narodne skupštine da taj rok smanjuje. Sa druge strane, previše je dug rok od šest meseci koji je ostavljen Narodnoj skupštini da odluci o ispunjenosti formalnih aspekata zahteva glasača da se održi republički referendum, te Komisija preporučuje da se ovaj rok smanji.
- Dalje, Komisija je upozorila da bi moglo doći do preteranih ograničenja osnovnih političkih prava odredbom Nacrta kojom se omogućava izbornim komisijama da donesu posebna pravila u određenim situacijama, uključujući pandemiju. Ovako postavljena odredba je preširoka, i Venecijanska komisija preporučuje da se u samom Zakonu predvide detaljnija pravila.
- Izuzetno su problematične odredbe koje omogućavaju vlastima da zaobiđu volju naroda, i da ono što je odbijeno na referendumu ipak usvoje, nakon isteka godinu dana od referendumu. Komisija ističe da tekst koji je odbijen na referendumu ne može biti usvojen u drugoj proceduri bez (novog) referendumu.
- Venecijanska komisija je potvrdila ono na šta su organizacije civilnog društva ukazale u komentarima na Nacrt, a to je da **tela koja sprovode referendum** (izborne komisije na svim nivoima) **moraju da budu nezavisna, i ne smeju sistematski da zavise od političke većine, te stoga u njihov sastav treba uključiti i predstavnike pravosuđa i druge nezavisne eksperte.**
- Organizacije civilnog društva su istom prilikom istakle **niz problema u vezi sa referendumskim pitanjem i referendumskom kampanjom**. Komisija je potvrdila da sadržinu referendumskog pitanja treba da utvrdi (Republička) izborna komisija ili neko nepristrasno telo, umesto Narodne skupštine. **Nepristrasno telo, a ne Vlada, bi trebalo da bude zaduženo za pravovremeno i istinito obaveštavanje građana o različitim stavovima povodom referendumskog pitanja, a rok od osam dana koji je za to predviđen Nacrtom izaziva ozbiljnu zabrinutost.**

- **Civilno društvo je u svojim komentarima prethodno upozoravalo da bi, po postojećem Nacrtu, usled nejasne definicije organizatora referendumskе kampanje, svako ko istupa u javnosti povodom referenduma mogao biti kažnen veoma visokom novčanom kaznom, ukoliko prethodno nije ispunio niz formalnih zahteva.** Komisija je takođe upozorila da se odredbe koje propisuju šta se ima smatrati referendumskim aktivnostima ne smeju tumačiti preširoko, tako da uključe zauzimanje stava, organizovanje debate ili anketiranje javnog mnjenja o pitanjima povodom kojih se raspisuje referendum, te da ih je iz tog razloga potrebno revidirati.
- **Komisija je potvrdila argumente civilnog društva da se pravila o izvorima finansiranja izborne kampanje ne mogu prosto preslikati na referendumsku kampanju.** Neki subjekti kojima je zabranjeno da finansiraju učesnike izbora (npr. sindikati, verske zajednice, udruženja) mogu imati legitiman interes da finansiraju kampanju u vezi sa pojedinim referendumskim pitanjima. Takođe, ističemo da Komisija u ovom mišljenju nije analizirala moguća sporna pitanja u vezi sa finansiranjem referendumskе kampanje koja bi proizašla usled shodne primene odredaba drugog zakona (o finansiranju političkih aktivnosti). **To je još jedan razlog više da se sva pitanja vezana za ovu materiju temeljno razmotre.**
 - **U pogledu odredaba Nacrta koje se tiču prikupljanja potpisa za pokretanje referenduma ili narodne inicijative, Komisija je izrazila stav da za overu potpisa ne treba tražiti nikakvu naknadu, ili bi ta naknada trebala da bude vrlo mala.** Podsećamo da postojeći Nacrt pokretače narodne inicijative ili referendumu u pogledu obaveze plaćanja taksi izjednačava sa političkim strankama, što bi ove važne institute u praksi učinilo nedostižnim najvećem broju građana.

Konferencije

Međunarodni dan prava javnosti da zna

28. septembar 2021.

Povodom 28. septembra, Međunarodnog dana prava javnosti da zna, organizacija Partneri Srbija organizovala je panel diskusiju na temu "Izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama", na kojoj je učestvovao i predstavnik TS Nemanja Nenadić.

Novi nacrt Zakona o informacijama jeste bolji dokument u odnosu na nacrte koji su mu prethodili, ocenjeno je na panelu, ali je ukazano i da još uvek ima prostora za doradu.

Milan Marinović, poverenik za informacije, rekao je da će zakon omogućiti sprečavanje zloupotreba, na taj način što određeni tražioci informacija koji, svojim kasnjim ponašanjem pokažu do njih u stvari informaciji ne interesuju, nego samo ispunjavaju uslov da bi odgovorno lice iz organa vlasti od kod kog su tražili informaciju mogli da tuže Prekršajnom sudu, više to neće moći da rade, a da prethodno ne nastave put ka dobijanju informacija, a da se prethodno ne žale povereniku.

To su do sada mogli da rade, ali ubuduće će morati da se žale povereniku, znači da nastave put ka dobijanju informacije, pa tek onda kada taj put da kažem ne da rezultata, onda će poverenik da procenjuje da li treba podneti zahtev za pokretanje prekršajnog postupka protiv odgovornog lica u tom organu vlasti. Ukoliko poverenik proceni da treba on će podneti zahtev, ukoliko proceni da ne treba obavestiće o tome tražioca informacija, i onda će i on imati pravo da podnese zahtev.

Marinović je naveo da je Poverenik nacrtom zakona dobio proširena ovlašćenja, koja se ogledaju u više aspekata, "a jedno je da smo prvi put dobili mogućnost da podnosimo optužni akt, da podnosimo zahtev za pokretanje prekršajnog postupka protiv odgovornih lica u organu vlasti za koje procenimo da su učinili prekršaj".

- Organi vlasti su u obavezi da nam dostave sva dokumenta kako bismo utvrdili da li je došlo do izvršenja prekršaja - objasnio je poverenik. Marinović je naglasio da je čutanje organa vlasti na zahteve bio najveći problem što je doprinelo velikom broju žalbi. - Nismo uspeli da disciplinujemo organe vlasti da odgovore na zahtev, ali sada se nadam da ćemo uspeti da ih nateramo - rekao je Marinović.

Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti Srbija, rekao je da možemo biti delimično zadovoljni zato što su neki problemi iz prethodnih Nacrta tog zakona rešeni, odnosno poboljšan je u odnosu na prethodne verzije.

Međutim, ne možemo reći da je to baš sve što nam je potrebno, jer i dalje se ne nudi rešenje za neke od glavnih problema iz prakse. I tu pre svega mislim na situaciju gde građani Srbije nemaju mogućnost da u potpunosti i na efikasan način ostvare svoja prava kada im informacije uskrati neki od takozvanih najviših organa vlasti. Sada ih je šest, a ako se usvoje ove izmene zakona biće ih sedam, biće dodata i Narodna banka Srbije. I među tim organima najveći problem predstavlja Vlada i njene službe, koji ignoriru zahtev za pristup informacijama, naše je iskustvo u oko 90% zahteva da ne dobijemo nikakav odgovor, a onda imamo samo mogućnost da se obratimo Upravnom суду, koji po tim tužbama rešava godinama.

On je rekao da je značajna promena učinjena u članu 3. o privrednim društvima u kojima država ima većinsko vlasništvo. - Ipak, nismo rešili sve probleme. Naime, svedoci smo da naša država sve češće posluje tako što osniva zajednička preduzeća sa privatnim partnerima u kojima je manjinski vlasnik. Nažalost, takva preduzeća neće biti pokrivena ovom najnovijom verzijom Nacrta zakona - objasnio je Nenadić.

Ana Toskić, iz Partnera Srbija, rekla je da bi građani rebalo da više koriste ovaj zakon. Ali ako ga poredimos sa nekim drugim zakonima, koji građanima takođe garantuje neka prava, mislim da je ovaj zakon u velikoj meri zaživeo. On se 17 godina primenjuje i nesumnjivo jeste unapredio i transparentnost organa javne vlasti, bar onih koji su se izverzirali u da odgovaraju na zahteve, ali nekako jeste dao građanima i tu informaciju da imaju pravo da znaju šta se to dešava unutar institucija kojima smo na neki način i poverili ovlašćenja da rade u javnom interesu. Trebalо bi više da se koristi i jedini način da i ove izmene koje su najavljenе zažive i da zaista garantuju da će pravo biti unapreženo, jeste taj da ga masovno koristimo. Dakle, ne samo mediji, ne samo organizacije civilnog društva, istraživači, već građani, zaista za one teme koje su značajne pre svega u lokalnim zajednicama, i to jesu neke informacije koje nam se i najčešće traže. Ono o čemu mi govorimo najčešće i o čemu mediji izveštaju su one informacije do kojih se najteže dolazi, a to su informacije koje imaju ili neku političku implikaciju, ili govore o trošenju javnih resursa, i praksa poverenika govori da su najčešće to one informacije povodom kojih organi ne reaguje čak ni kada poverenik doneše svoje rešenje.

Primož Vehar, ekspert međunarodne organizacije SIGMA, koja je pružila podršku izradi Nacrta zakona, podsetio je da je Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja jedan od glavnih političkih kriterijuma za pristupanje Evropskoj uniji. On je dодao da SIGMA nije videla konačnu verziju Nacrta zakona, ali je, između ostalog, naveo probleme u vezi sa članom 3. koji se tiče definicije organa javne vlasti, kao i članom 9. o tome šta su izuzeci kada se radi o javnim informacijama. - Mi želimo da dobijemo konačnu verziju zakona kako bismo mogli da damo naše konačno mišljenje - ukazao je Vehar.

David Šešilo (Dawid Sześciło) ekspert međunarodne organizacije SIGMA, naveo je da tekst Nacrta zakona nije progresivan koliko bi mogao da bude, ali je dодao da je ipak učinjen napredak. Prema njegovim rečima, sada se nudi mogućnost da se unapredi delovanje Poverenika, kao i da se unaprede mehanizmi za uspostavljanje sankcija za one koji ne postupaju po zahtevima Poverenika. - Zakon treba da promoviše proaktivnu transparentnost organa vlasti, kao što je to slučaj u mnogim zemljama EU - ukazao je Šešilo.

Ima li direktora u javnim preduzećima

25. septembar 2021.

Više od 70 odsto republičkih preduzeća na koje se primenjuje Zakon o javnim preduzećima imaju vršioce dužnosti ili direktore čiji mandat nije u skladu sa zakonom, izjavio je programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić, i ocenio da se u tom slučaju umesto primene pribegava promeni zakona.

Nenadić je na skupu "Ima li direktora u javnim preduzećima", u organizaciji Biznis info grupe, ukazao da Vlada ima sva sredstva na raspolaganju da pitanje vršilaca dužnosti jednostavno razreši tako što će sprovesti konkurse za izbor direktora u skladu sa zakonom. "Mi sada imamo problem ne samo njihovog vd stanja već i nezakonitog rada, i to je verovatno najveći fiskalni rizik koji imamo kada je reč o javnim preduzećima, jer svaki ugovor koji su ti vršiocci dužnosti potpisali može se oboriti, a i naša sudska praksa ide u tom pravcu", upozorio je Nenadić.

Ukazao je i da je Transparentnost Srbija, na uzorku koji je obuhvatio i lokalna i republička javna preduzeća, utvrdila da tek svako osmo preduzeće ima direktora i članove nadzornog odbora koji su izabrani uz poštovanje svih zakonskih standarda o stručnosti, obrazovanju i godina radnog iskustva.

Član Fiskalnog saveta Bojan Dimitrijević je izneo stav da na kvalitet upravljanja javnim preduzećima manje utiče vd status direktora, a više "spoljni faktori". On je istakao da ima dokaza da nestručan čovek može da doneše dobre rezultate, ali nema eksplicitnih dokaza da neko ko je u vd stanju lošije vodi preduzeće, jer je vd direktor zakonski izjednačen sa regularno izabranim direktorom. Sa druge strane, dodao je, ima situacija kada vd stanje direktora psihološki tera da bude efikasan zbog nesigurnosti svog statusa, dok je sigurnost direktora izabranog na četiri godine možda 'mač sa dve oštice'.

Kontraargument ponudio je Nenadić, ukazavši da nesigurnost može da dovede do druge vrste "efikasnosti". "Saglasan sam da će direktori 'na kratkom povocu' biti 'efikasniji' ali u čemu - ako nemaju sigurnost četvorogodišnjeg mandata na kome bi trebalo da sprovedu program kojim su se kandidovali, onda će biti skloni da na dnevnom nivou slušaju naloge onih koji su ih na to mesto postavili - a tada bi moglo da dođe do političkih zloupotreba", upozorio je Nenadić.

Ana Jolović iz Projekta reforme lokalnih finansija II u Srbiji navela je da se potencijalni kandidati za direktore javnih preduzeća na lokalnom nivou suočavaju sa dodatnim poteškoćama kada je reč o očekivanjima od tih firmi. "Imate situacije kada biste da javno komunalno preduzeće u isto vreme ima neekonomsku cenu vode, da ne angažuje izvršitelje da naplati zaostale dugove, da izgradi još 50 kilometara vodovoda, da ne traži subvenciju, i da zaposli još 20 ljudi. Ne postoji normalan čovek koji bi se javio na takav konkurs", rekla je Jolović.

Predstavnik Svetske banke Dušan Vasiljević je, odgovarajući na opasku da Vlada Srbije trenutno razmatra novi zakon kojim bi rešila problem selekcije potencijalnih direktora, naglasio da je suština da "i kada imamo dobra zakonska rešenja, ona se ne primenjuju". "Glavni izazov ostaje da osiguramo da se postojeća rešenja primenjuju i da obezbedimo političku volju za to. U ovom slučaju najuočljivije je da se odredbe zakona ne poštuju bez ikakvih posledica", rekao je Vasiljević i istakao da je važno rešiti i pitanje nagrađivanja upravljačkih struktura, jer do tada ne možemo očekivati da imamo profesionalni menadžment. Vasiljević je naveo da u Srbiji trenutno ima oko 250 državnih i javnih preduzeća, od kojih samo 50 direktno izveštavaju Ministarstvo privrede zbog obavljanja delatnosti od javnog intresa, i ocenio da treba razmisiliti o povlačenju države iz vlasništva preduzeća koja nisu od stratškog interesa.

Mediji

Mnoge Vučićeve aktivnosti za cilj imaju promociju stranke

Beta, 13. septembar 2021.

Programski direktor Transparenstnosti Srbija Nemanja Nenadić izjavio je da mnoge aktivnosti predsednika Srbije Aleksandra Vučića i drugih javnih funkcionera poslednjih meseci imaju za cilj promociju stranke kojoj pripadaju za izbore sledeće godine, ali da takvi vidovi promocije nisu uredjeni postojećim zakonima.

"Iako je povod okupljanja nešto drugo, sve te aktivnosti i masovna okupljanja imaju za rezultat promociju javnih funkcionera, a posredno i političkih stranaka kojima oni pripadaju", rekao je Nenadić za agenciju Beta.

Kako je Nenadić dodao, prema Zakonu o finansiranju političkih aktivnosti izborna kampanja je samo ono što se desi "nakon raspisvanja izbora", pa ukoliko stranke imaju neke troškove u vezi sa sadašnjim okupljanjima, na primer organizovani prevoz učesnika, to neće biti vidljivo u izveštaju o finansiranju kampanje.

"Zakon o sprečavanju korupcije zabranjuje javnim funkcionerima da na dogadjajima gde govore kao predstavnici države promovišu svoju stranku tako što bi pominjali naziv svoje stranke, političke protivnike ili izbore", rekao je on.

Ta pravila važe i u doba kampanje i van nje, dодao је.

Nenadić je dодao da, čак i kada funkcioneri ne pominju direktno svoju stranku ili izbore, takva javna okupljanja im nesumnjivo obezbedjuju dodatnu promociju, koja je dostupna samo ljudima iz stranaka na vlasti.

Nenadić je rekao da je, imajući u vidu da su mogućnosti za ovaj vid dodatne promocije zloupotrebljavali javni funkcioneri na svim dosadašnjim izborima, Transparency Serbia predložila da se Zakon o sprečavanju korupcije dopuni, tako što bi tokom izborne kampanje javnim funkcionerima bilo zabranjeno da organizuju, ili da učestvuju u promotivnim aktivnostima koje organizuje neko drugi.

"Izuzetak bi bile jedino aktivnosti kod kojih je propisana zakonska obaveza da se organizuju upravo u to vreme i da na dogadjaju bude taj javni funkcijonjer", kazao je on i podsetio "da trenutno ne postoji ni zakonska obaveza da upravo predsednik, premijer ili ministri otvaraju izgradjene objekte, niti je takav vid promocije neophodan da bi se gradjani obavestili o tome šta je izgrađeno njihovim novcem".

Funkcionerska kampanja

Organi države nemaju „ukupne prihode“, pa ne mogu ni da budu kažnjeni

Danas, M. Obradović, 30. septembar 2021.

Čemu služi zakon bez sankcija? Nedavni primer sa zahtevom za slobodan pristup informacijama od javnog značaja koji je Sindikat profesionalnih fudbalera Nezavisnost uputio Povereniku za informacije od javnog značaja nakon što nije mogao da dobije informacije od Fudbalskog saveza Srbije pokazuje svu jalovost Zakona koji bi građanima trebalo da omogući uvid u rad državnih organa i opstrukciju koju sama vlast, na raznim nivoima, radi ne bi li sprečila građane da ih kontroliše, piše dnevni list "Danas".

Naime sindikat fudbalera tražio je informacije od Fudbalskog saveza Srbije u vezi rada Arbitražnog suda i nakon što je predmet završio kod poverenika FSS je dobio zakonski obavezujuće rešenje da dostavi podatke sindikatu. FSS se oglušio i na povereniku je sada da izvrši to rešenje. Prema Zakonu Poverenik može da propiše kaznu u rasponu od polovine mesečnih prihoda do desetine godišnjeg prihoda. Osim što u praksi ne može i to iz sasvim bizarnih razloga.

Kako je poverenik objasnio odgovarajući na upit Danasa, do donošenja novog Zakona o opštem upravnom postupku mogao je da propisuje kazne do 200.000 dinara i to je u praksi davalо određene efekte. U novom ZUP-u koji je stupio na snagu 2017. godine propisane su mnogo oštire kazne za one koje se oglušuju o rešenja poverenika, od pomenutih polovine mesečnog do desetine godišnjeg prihoda što je višestruko više od dotadašnjih kazni. Međutim, umesto da se situacija popravi, „stvari su krenule u potpuno obrnutom pravcu“.

„Poverenik se radi utvrđivanja osnovice za izricanje kazni obraćao Upravi za trezor, ali je dobio odgovor da oni ne raspolažu tim informacijama, te da treba da se obrati Ministarstvu finansija. Poverenik je više puta tražio te podatke od Uprave za trezor i Ministarstva finansija da bi konačno dobio odgovor da takvi podaci „pe postoje“, jer zakonom o budžetskom sistemu „nije definisan pojam ukupnog prihoda korisnika budžetskih sredstava“. Ukratko, da sredstva kojima organi vlasti raspolažu ne predstavljaju njihov prihod“, navodi se između ostalog u odgovoru poverenika.

Dakle, prihodi državnih organa i budžetskih korisnika nisu prihodi, a šta su ne zna se. Ovo nije jedina prepreka na putu do prava javnosti da zna šta organi države rade u njihovo ime. Naime, čak i kada bi poverenik uspeo da napiše rešenje o kažnjavanju, izvršenje, odnosno naplata kazne je stvar dobre volje prekršioca zakona. Naime, kako navodi Poverenik, sve potencijalno nadležne institucije (Vrhovni kasacioni sud, odnosno njegov stav koji prate osnovni sudovi, Poreska uprava, NBS, Prekršajni sud i Komora javnih izvršitelja) koje bi mogle da izvrše rešenje Poverenika oglasile su se nenađežnim.

Danas

☰ Najnovije Politika ▾ Dijalog ▾ Društvo ▾

Vlada Srbije prema zakonu ima obavezu da izvrši odluke Poverenika, ali ovako nema čime.

„Taj mehanizam ni do sada faktički uopšte nije funkcionišao, Vlada nije izvršavala svoju obavezu, ali sada je i „pravno“ isključen. Uslov da Poverenik od Vlade zatraži da ona to uradi je da prethodno donese rešenje o kažnjavanju, što nije moguće“, kaže u Kancelariji poverenika.

Oni ističu da je to glavni razlog zašto se sprema novi nacrt Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja prema kom Poverenik ima pravo na izricanje kazni u nominalnom iznosu (ukupno do 500.000 dinara), dok će sud imati obavezu da izvrši kaznu prema zakonu koji reguliše izvršenje.

Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti Srbija, ističe da se o takvim detaljima nije vodilo računa kada se donosio ZUP, ali da se to reši nije bilo potrebno donositi novi zakon o informacijama od javnog značaja već samo popraviti ZUP, što je u nadležnosti Vlade.

„Državne institucije imale su zakonsku obavezu da postupe po rešenju poverenika, ali prosti nije bilo sankcije. Vlada se faktički proglašila nenadležnom jer nema mehanizme, ali ona može da promeni zakon pa da ih ima. Međutim to nisu uradili“, zaključuje Nenadić.

